

Valgdirektoratet
v/ Elin Olderlund Westby
Postboks 2080
3103 TØNSBERG

Deres ref

Vår ref

Dato

25/460-2

14. februar 2025

Svar på spørsmål om krav til underskrifter for listeforslag

Vi viser til e-post sendt 3. februar 2025 med følgende spørsmål fra et politisk parti om krav til underskrifter på listeforslag:

Siden vi stiller etter forenklet regelverk, kan to medlemmer av sentralstyret signere alle listene? Er det noen grep vi må gjøre for at det skal være mulig?

Gjeldende valglov har regler om listeforslag i kapittel 5 og om underskrifter på listeforslag i § 5-4. Bestemmelsens lyder:

(1) Listeforslag fra partier som er registrert i Partiregisteret, og som ved forrige stortingsvalg fikk minst 5 000 stemmer i hele landet, skal være underskrevet av to styremedlemmer i partiets avdeling med ansvar for det valgdistriktet listen gjelder. Det samme gjelder for partier som er blitt registrert i Partiregisteret etter forrige stortingsvalg. Hvis et registrert politisk parti stiller listeforslag sammen med en uregistrert gruppe, gjelder likevel bestemmelsene i andre ledd.

(2) Øvrige listeforslag skal være underskrevet av minst så mange personer som tilsvarer én prosent av antall personer med stemmerett ved forrige valg i valgdistriktet. Ved kommunestyrevalg skal listeforslaget likevel være underskrevet av minst like mange personer som det skal velges medlemmer til kommunestyret.

(3) Underskriverne må ha stemmerett i valgdistriktet og kan bare skrive under på ett listeforslag.

Bestemmelsens første ledd viderefører i hovedsak § 6-3 første ledd i valgloven 2002, jf. Prop. 45 L (2022–2023) s. 125 og 276 og NOU 2020: 6 s. 224 og 337. Det er imidlertid gjort en endring i kravet til de registrerte politiske partienes oppslutning for å levere listeforslag. Bestemmelsen lød slik:

Postadresse
Postboks 8112 Dep
0032 Oslo
postmottak@kdd.dep.no

Kontoradresse
Akersg. 59
www.kdd.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
972 417 858

Avdeling
Kommunalavdelingen

Saksbehandler
Cathrine Sørli
22 24 72 52

For partier registrert i Partiregisteret som ved forrige stortingsvalg fikk en oppslutning på minst 500 stemmer i ett valgdistrikt eller minst 5 000 stemmer i hele landet, er det tilstrekkelig at listeforslaget er underskrevet av minst to styremedlemmer i lokalavdelingen med ansvar for valgdistriktet listen gjelder. Det samme gjelder for partier som er blitt registrert i Partiregisteret etter forrige stortingsvalg. Underskriverne må ha stemmerett i valgdistriktet. Hvis et registrert politisk parti stiller listeforslag sammen med en uregistrert gruppe, gjelder likevel bestemmelsene i annet ledd.

Det følger av merknaden til bestemmelsen at det er forutsatt at registrerte politiske partier må ha et lokallag, jf. Ot.prp. nr. 45 (2001–2002) s. 262.

Bestemmelsen ble endret i 2018 som følge av sammenslåingen av fylkene, og at de tidligere fylkene ble opprettholdt som valgdistrikter ved stortingsvalg. Endringen i bestemmelsen ble gjort for å gi partiene mer fleksibilitet i hvordan de organiserer seg. Det følger av forarbeidene at «[f]orslaget inneber at enten eit lokalt lag i valgdistriktet (tilsvarande dagens fylkeslag) eller eit nytt samanslått fylkeslag kan skrive under listeforslag til stortingsvalet i 2021.», jf. Prop. 76 L (2017–2018) s. 15. I merknaden til bestemmelsen står det følgende på s. 33:

Føresegna held ved lag partia sin rett til å organisere seg slik dei vil, og gir partia meir fleksibilitet når det gjeld kva for lokalt partiledd som stiller liste. Det er lokalavdelinga med ansvar for valdistriktet som kan stille liste, gjennom at minst to styremedlemer i lokalavdelinga skriv under på listeforslaget. Dersom partiet berre har eitt fylkeslag som er ansvarleg for nominasjonen for alle stortingsvaldistrikta i fylket, skal to styremedlemer i fylkeslaget med stemmerett i valdistriktet skrive under på listeforslaget. Dersom partiet har halde på dagens organisasjonar i stortingsvaldistrikta (dagens fylke), vil desse kunne stille liste. Dette vil gjelde ved både stortingsval, fylkestingsval og kommunestyreval. Ved fylkestingsval og kommunestyreval vil valdistriktet vere det same som høvesvis fylket eller kommunen. Kravet om at underskrivarane må ha stemmerett i valdistriktet, blir ført vidare, og formålet med det er framleis å sikre lokal forankring av listeforslag.

Departementet la i en tolkningsuttalelse i 2021 til grunn at hvis et fylkeslag har ansvar for flere enn ett valgdistrikt, må to av styremedlemmene i fylkeslaget som har stemmerett i det aktuelle valgdistriktet underskrive det aktuelle listeforslaget. Bestemmelsen forutsetter at fylkeslaget har medlemmer med stemmerett i valgdistriktene det har ansvar for.

Bestemmelsen i valgloven § 6-3 første ledd var delvis en videreføring av tidligere valglover.

I forkant av stortingsvalget i 1981 ble det tatt inn som krav i stortingsvalgloven 1920 at forslaget underskrives av formannen og sekretæren i vedkommende avdeling i partiet. Bakgrunnen var å sikre at de som stiller liste har en viss oppslutning blant velgerne i det distriktet forslaget fremsettes. Tidligere kunne formannen og sekretæren for partiets hovedorganisasjon skrive under listeforslag ved alle valg. Kravet om at leder og sekretær må ha stemmerett i valgdistriktet, ble først tatt inn i valgloven 1985 ved en lovendring i 1991. Bakgrunnen for endringen var å sikre at forslagsstillerne hadde geografisk tilknytning til området listeforslaget gjaldt, jf. Ot.prp. nr. 14 (1990–1991) s. 11.

Valgloven har ikke regler for hvordan de politiske partiene skal organisere seg eller nominasjonsprosessen i partiene. Ordlyden i gjeldende valglov § 5-4 første ledd forutsetter imidlertid at det er en «avdeling» i partiet som skal ha ansvar for valgdistriktet som den aktuelle listen gjelder for. Valgloven 2002 benyttet «lokalavdeling». Det fremgår ikke av forarbeidene at endringen i begrepsbruken innebærer en materiell endring. Forarbeidene til valgloven 2002 sier at bestemmelsen forutsetter at politiske partier må ha et lokallag. Med dette som bakgrunn antar departementet at partiets sentralstyre ikke kan anses som en avdeling etter bestemmelsen. Departementet mener en slik tolkning støttes av endringer vedtatt i tidligere valglover med ønsker om å sikre lokal forankring av listeforslag, som gjeldende lov bygger på. Bestemmelsen må også ses i sammenheng med regelen i tredje ledd, som oppstiller et ufravikelig krav om at underskriverne på listeforslaget skal ha stemmerett i det aktuelle valgdistriktet.

Hvis avdelingen i partiet som har ansvar for listeforslaget, ikke har to styremedlemmer med stemmerett i valgdistriktet, gjelder kravene til underskrifter i andre ledd.

Med hilsen

Siri Dolven (e.f.)
avdelingsdirektør

Cathrine Sørli
utredningsleder

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer